

ART

Ernest Altés, escultor silenciós, fa un gran monument a l'aviador Clément Ader

L'artista instal·la a Muret una gran escultura evocadora del vol d'un ocell i d'un avió

ANTONI RIBAS TUR
BARCELONA

L'escultor Ernest Altés (Vic, 1956) és un artista atípic, un creador silenciós, als antípodes del postu-reig i els discursos impostsats. Li agrada treballar per encàrrec, a vegades al costat d'arquitectes. I un dels eixos principals de la seva obra són les escultures públiques: n'ha fet una quarantena a Catalunya, Espanya, Andorra, França i Alemanya. Però, per aconseguir-ho, no es va traslladar a una gran ciutat, on hi ha més encàrrecs i galeries, sinó que viu en el món rural des que era un adolescent.

“La meua matèria primera intel·lectual són les forces de la natura, en el sentit profund: la geologia, la geografia, tota la potència que emana d'un temporal al mar, la calma del desert”, explica Altés, que aquesta tardor ha inaugurat un gran monument dedicat al pioner de l'aviació Clément Ader que va inaugurar a la població occitana de Muret, a prop de Tolosa. És una estructura d'acer ingràvida de deu metres d'alt evocadora alhora del vol d'un ocell i d'un avió de paper infantil. “La feina per encàrrec m'estimula: des d'un Ajuntament que dissenya una plaça fins a algú que vol una obra per posar damunt la llar de foc. Soc una mica de treballar a mida, com fer de sastre”, diu. A més a més, per a Altés fer obra pública significa un “privilegi”. I un desafiament. “Hi has de dedicar el màxim d'atenció, no pots anar obrint calaixos a veure què tens, o simplement oferir el que estàs fent en aquell moment”, diu.

Després de la tragèdia

Per a Altés, una escultura pública està composta al 50% de l'obra mateixa, un 25% correspon a la ubicació, i l'últim 25% a l'escala. “Hi ha escultures que són molt lletges, però que estan molt ben col·locades i l'escala és adequada. I hi ha escultures que són molt maques, però que són excessivament grans”, explica. Per definir com serà un monument, Altés fa una interpretació del lloc “tant física com humana”. Per desenvolupar *Avenir*, el memorial de la tempesta *Alex*—que va causar 18 víctimes mortals i destrosses materials en valls alpines italianes i franceses—, Altés va fer entrevistes pels pobles de la Cerdanya que havien patit uns aiguats semblants als anys 80. “Alcaldes de diferents pobles em van dir que el més important és el que va després de la tragèdia, que la desgràcia té una importància relativa i que l'important són les possibilitats que t'obre una desgràcia”, explica. L'escultura està feta amb ferro, acer inoxidable, coure i còdols de

01. Ernest Altés amb la reixa que va dissenyar per a la Biblioteca de Catalunya.
02. El memorial al pioner de l'aviació Clément Ader a Muret, obra d'Altés.

riu, i el reguitzell d'elements que s'aguanten drets fan pensar en la reconstrucció de les zones devastades. “Una cosa és que l'objecte artístic agradi i l'altra és el que vols transmetre. És important tenir clar que són dues parts indissociables”.

Entre altres treballs recents d'Altés hi ha el memorial a Lluís Companys a la Seu d'Urgell, on es poden veure uns ferros trencats evocadors de la quinzena de vegades que Com-

Caràcter
“Soc una mica de treballar a mida, com fer de sastre”

panys va estar empresonat, fins i tot abans de ser el president de la Generalitat. “Em creia que coneixia molt bé la seva història, però quan m'hi vaig posar a fons, em vaig adonar que no en sabia tant com em pensava. Tots ens quedem amb l'afusellament, que evidentment és un drama, però el concepte recull que la presó va ser molt important en la vida de Companys”, diu Altés. En el terreny de la col·laboració amb ar-

quitectes, Altés és l'autor del mur i la reixa que tanquen el recinte de la Biblioteca de Catalunya pel carrer Egipcíacs, dins un projecte de Joan Rodon. És una peça aparentment discreta, però molt treballada, perquè dialoga amb el conjunt històric, i al mateix temps se'n distingeix, amb unes peces d'acer d'unes mides i treballades amb unes tècniques, concretament el tall amb làser, impensables fa un segle. “Que se sàpiga que ho he fet jo és secundari, jo crec en això”, adverteix.

Ernest Altés va fer les primeres escultures quan tenia nou anys, uns treballs fets amb materials trobats, entre els quals hi ha vidres polits pel mar, troncs, plomes i fulles. És el petit dels fills d'un matrimoni amb unes profundes inquietuds culturals, cosa que el va marcar profundament. “Durant el franquisme, a casa es rebien llibres i pel·lícules d'arreu d'Europa, perquè el pare tenia amics a Anglaterra i a França. Quan Bergman estrenava una pel·lícula, la veïem a Vic”, recorda. “Segons quins llibres es publicaven, els teníem a casa—afegeix—. Els pares eren molt amics de Miquel Martí i Pol. Hi havia tot un moviment de cultura de base, més que estrictament antifranquista. El pare va ser dels fundadors de la delegació d'Òmnium a Vic, la primera fora de Barcelona. La va capitanejar ell perquè coneixia el senyor Carulla”.

La col·laboració amb Martí i Pol

Quan va arribar el moment de decidir quins estudis emprendre, els pares el van incentivar cap al món de l'art. Així que Altés es va matricular a l'Escola Massana, i més endavant a la Llotja i l'Escola de Belles Arts d'Olot. “Fa de mal dir, però als tres llocs em van dir al primer curs que no calia que seguis perquè no m'ensenyarien res de nou. M'hi dedicava tot el dia, passava tot el dia a la Massana, i a Olot vaig fer en un any tot el que havia de fer en tres”, explica Altés. D'una altra banda, dins aquest entorn cultural familiar, va sorgir un dels seus treballs més estimats, el llibre fet a quatre mans amb el poeta Miquel Martí i Pol *El silenci*. “Quan li vaig explicar la proposta em va dir que s'havia agafat un any sabàtic i que no volia escriure, però que agafés el que volgués de la seva obra. Amb el Miquel havíem parlat de temes com el silenci, l'horitzó, la solitud, i quan jo ja havia començat a rellegir els seus poemes, la dona del Miquel em va dir que l'anés a veure perquè des que havíem parlat no havia parat d'escriure sobre el silenci”, recorda Altés. Curiosament, com que els gravats i els poemes són indissociables, *El silenci* va quedar fora de les obres completes de Martí i Pol. —